

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ

ВРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издава за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРЕДРАМЕ.

Занимљиво је разабрати француске писце, који су описали кад и како су им се представљале прве драме.

А. Дима, син, вели: „Кад сам довршио моју „Госпођу с камелијама“, мислио сам одмах, да ни цензура не ће допустити, да се представља, те сам је поднео и читao у „Théâtre historique“, у ком је мој отац био све и сва.

Та драма моја примљена је одушевљено, али на петнаест дана пре представе затвориште то позориште.

Тада је дадох на читање управитељу Хостајну, који ми је врати без икакве промедбе.

Нудио сам је позоришту „Gymnase“, но у том се позоришту тада представљала „Manon Lescaut“ и за то не хтедоше да приказују две драме истог жанра.

Д' Енери, који је међу тим добио привилегију за „Théâtre historique“, заискао ми је опет рукопис. Али пошто је прочитао, вратио ми га је натраг, приметивши, да дело није згодно за прву представу ново отвореног позоришта. Пол Ернест примио ју је тада за „Водвиљ“, но сирома младић банкротирао је после врло кратког времена. Тада је већ изгледало, као да је то доиста нека злосретна драма.

Прочитао сам је Дежазеју, који ми је изјавио, с искреношћу правог уметника, да није доста сентиментална, те да не би имала никаква успеха. Послао сам је Лекону, који је тада примио управу „Водвиља.“ Овај ми је врати и поручи по вратару, да му се ствар није могла допасти.

Већ сам мислио, да се више и не бавим овом драмом, кад се једног дана састах с Борфором, који ми рече: „Хиполит ми је казао, да сте написали неку врло лепу дра-

му, коју не можете никако да протурите, да се представља. Ја ћу још једном постati директор „Водвиља“. Ако ми само обећате, да ћете је донде сачувати, ја ћу је представљати.“ Ја сам му то обећао и ова је драма једва једном била представљена, пошто је цензура приказ јој пуну годину дана забрањивала. Господин Борфор, који је после тога постао директор „Водвиља“ и који је више пута ту драму представљао, кад сам га питao, за што су је забрањивали, рекао ми је: „Маните, молим вас, та ми смо вам тиме учинили услугу, јер иначе не би доспела ни до другог чина.“

„Ово је судба „Госпође с камелијама“

Октав Феље пише: „Питате ме, како сам успео да ми се представља прва драма? Али моја прва драма није ни била никад представљена, а мислим да су то искусиле и мало не све моје колеге. Моја се прва драма звала: „La Regina et il Kardefice.“

Дао сам је Борнију. Овај је предаде Пијату, а овај је негде забацио и ја је никад више нисам ни видео.

Мој други драмски спис, који је био већ лакши посао и слаб рефлекс „Индијане“ и „Шарлмањ“-а представљен је у „Пале Ројалу.“

А Евеније Лабиш рекао је ово: „Моја прва драма звала се: „Monsieur de Crylin.“

Бесмо три аутора донде са свим непозната: Лефран, Марк Мишел и ја. Дркњући смо предали наш рукопис управи „Пале Ројала.“

Господин Борфор прочитао је наш рукопис и после предао Дормеју уз повољан извештај, и већ првог месеца за тим представљала се наша драма.

Ја се чисто стидим ове простоте мага почетништва. Желео бих, да вам описам сав онај страх и муке, које претури сваки почетник у таквом случају, али заиста нисам имао никаквог другог посла, него само да повучем за звонце, које позива публику да улази у позориште. Но нисам ја крив. Крив је Дормеј, који је примао

све, што му је до руке дошло. У осталом ја увек мислим, да је престава последње драме увек тежа од преставе прве. Помислите на сиротог писца без новаца, па ћете наћи предмете за нову студију, која ће свакако бити интересантнија од оне, о којој се говори у првој драми."

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Краљевић Марко и Арапин“) 7. (19.) јуна било је баш уживање на представи „Краљевић Марка и Арапина“. Уживала су не само деца и галерија него баш и ми, који хоћемо да се загревамо за напреднији, савремени репертоар. Репензенат ове глуме, кад се оно први пут пре три године код нас представљала, описао је опширно фабулу, пренену из познате народне песме. Ми ћемо овде да кажемо само то, да је управа давањем овога комада и опет потпуно успела. Оно јуначко разметање, оно кукавичко снебивање, па оно шарено руво, па виле и њихово лепо певање, па хarem, па игра и умиљно певање робињица Зелидина: све је то допринело ефекту овога комада. И око и уво и срце налазило је задовољства. И глумци и глумице су добро представљали и све песме, а има их дosta лепих у комаду, отпевали су на задовољство наше публике, која је том свом задовољству више пута очита израза давала.

М.

УМЕТНОСТ.

(Опроштајни концерат Јарка Савића у Загребу.) Ако смо се већ код првог концерта, што га је г. Јарко Савић 21. маја, приредио под егидом овдашњег српског певачког друштва, уверили о његовим великим способностима, ово је наше уверење након његовог опроштајног концерта у хрв. зем. глазбеном заводу од 27. маја тако порасло и тако се утврдило, да морамо најискреније пожалити, што нам није било могуће, да овог у сваком смислу речи симпатичног и интелигентног уметника чујемо у којој од његових оперних партија.

У опроштајном концерту, који се може ради врсноће свију концертаната назвати музикалним догађајем, чули смо г. Савића по други пут певати Змајеву баладу „Лем Едим“, коју је Мокрањац углазбио правим рапсодичким тоном народних гусларских попевака, при чем би још боље био успео, да је умео пратњу бујније и јаче удесити.

За тим је певао живу Хартлову винску песму: „Краљевић је Марко велики јунак био, којје радо рујно винце пио“, Фалстафов напев из Николајевих „Веселих жена“, Хеншелову баладу „Готски краљ“, Масенетову нежну песму „Ouvre tes yeux bleus ma Mignone“ (француски), Лисинкову „Тугу“ и Ливадићеву: „Мио ти је крај.“ Међу овим попевкама певао је и с господицом Габријелом Хорватом двопев из Томашеве опере „Миљон“, а некоје је ствари на ове захтевање опетовао и на концу још додао једну песму.

Све, што смо од г. Савића чули певати, доказује нам, да је он оперни певач сомте il faut, пошто сва својства такова певача избјају код њега на видик и у концертној дворани. У њега је красна стасита особа, живо око, угlađena кретња, одмерена мимика, бас-баритон грло, које стиче од b до g гласа, а по том савлађује једнаком лакоћом партије високог баритона и басисте, врло изглађени регистри и толика техника, да једнаким укусом пева и Мозарта и Николаја, и Мајербера и Вагнера, као и Вердија, Бизета, Леонкавала и модерне мајсторе.

При свем том имаде у г. Савића једна жица народног хумора и праве европске угlađености, што га чува од сваке надутости и афектације, па он целом својом појавом у час осваја свакога.

Г. Савић је родом из Земуна, није још навршио 37. г., био је у младости ћак кадетске школе у Загребу, дошао је за време окупације Босне и Херцеговине у ове земље као војник, нагињао свом душом уметности и појавио се у Београду као глумац, где међутим није нашао права делокруга и доволно пажње. Чежња га одведе у свет. Пређе к немачком позоришту у Опави, где га заволеше, а ту је изненада морао једном суспирати једног друга као Дон Дијего у Мајербировој „Африканци.“ Бивши гуслар и пијаниста од младости, брзо је научио партију и стекао опћег одобравања. Тако се глумац преобрази у певача и оде у Беч, где је касније нашао пријатеља и мецена, који су му у чувеног професора певања Реса израдили дневице један сахват обуке. За једну годину био је готов певач. Гостовао је у Кролову позоришту у Берлину, од куда га с места стално ангажоваше у Либек, оданде у дворско позориште у Дражђане, а оданде је пре четири године прешао у Фрајбург, у Баденској, где је стекао такову позицију, да је, како сам признаје, ни угодније ни боље не може желети. Оданде је за време свога ангажмана обишао готово све прве немачке позорнице, пак му је и критика признала најлепша својства.

У Либеку упознао се је г. Савић с кћерју угледног сенатора и патриција Сомера, те се њоме и оженио, па данас живи с њоме у најсрећнијем браку, из којега је потекао један синчић.

Г. Савић позван је и у Беч, те ће по свој прилици већ месеца августа певати пред равнатањем дворске опере Малером, а дотле ће обићи и свој род и неке наше крајеве, да обнови стваре свезе и надовеже нове.

Напоменујмо ово неколико података из његова живота, с намером, да упозоримо и наше уметнике и остале кругове на ову одличну оперну силу, на сина наше земље, којему је туђина дала сву потребну углаженост и уметничку посвету — и тек преко те туђине дознајемо и ми за њ. Касно, али не прекасно, да прикупимо у нашем народном казалишту домаће сile. Да ли би било могуће г. Савићу код нас наћи место, о том не ћемо расправљати, но знадемо, да би нам га нужно требало и да би се он радо одазвао позиву, да се врати у домовину. Биће задаћа будуће позоришне управе да о том узнатостоји. То би био највећи добитак за нашу оперу.

1898
32

Оволико о том спомена вредном концепту, који се може убројити међу најуспешније од задњих година, и који нас је поново уверио, да права уметност, као ни право знање, не пита ни за какове предрасуде и опреке те свељуде спаја везом љубави а њихова срда надахњује правом племенитошћу.

У Загребу

М. Грловић.

СИТНИЦЕ.

(Дух времена.) Закони су за људе то исто, што и гвоздени кавези за грабљиве животиње.

Има родитеља, који се поносе тиме, што у својој деци виде своје рођене махне.

КР. СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Недељни репертоар.)

Субота 6. јуна: Предиза, позоришна игра у четири чина, с мелодрамом и певањем, написао Пије Алек. Волф, превео с немачког М. Живковић. Музика од Вебера.

Недеља 7. јуна: Црвени Буђелар, позоришна игра у четири чина, с певањем, написао Фрања Чепреги, превод с мађарског. Музика од Еркла.

Понедељник 8. јуна: Душла пуница, комедија у три чина, написао А. Бисон, и А. Маре, превео с француског Д. Л. Ђокић.

Уторник 9. јуна: Трикош и Каколе, шаљива игра у пет чинова, написали Х. Мејак и Л. Халеви, превео Л. Радуловић.

Среда 10. јуна: Ниоба, шала у три чина, написали Х. Пойтон, и Е. Л. Полтон, превео Н. Јовановић.

Четвртак 11. јуна: Кокар и Бикоке, шала у три чина, написали Х. Рајмонд и М. Бушерон, превео с француског Д. Л. Ђокић.

Субота 13. јуна: Риђокоса, позоришна игра у три чина, написао Ш. Лукачи, превод с мађарског. Музика од Еркла.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа.)

У суботу 13. јуна први пут: „Лажни цар Димитрије“. Трагедија у 5 чинова, по фрагменту Ф. Шилера израдио и допунио Хенрик Лаубе, превео др. Ђорђић.

У недељу 14. јуна: „Риђокоса“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ш. Лукачи, превео Ђ. П. Музика од Еркла.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

18. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

У претплати 11.

У Новом Саду, у четвртак 11. (23.) јуна 1898.

ПРВИ ПУТ:

ДВЕСТА ХИЉАДА.

Комедија у 3 чина, написао И. И. Мјасницки, с руског превела З. Ђуришићева.

Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Ана Петровна Метелкина, чиновница	удовица	— — —	Л. Динићка.
Иван Ивановић Метелкин		} њена	
Катарина Ивановна	деса		Добриновић.
Михаило Аркадијевић, Мавзолејев,	чиновник, друг Метелкинов		З. Ђуришићева.
Варвара Степановна,	његова жена		Николић.
Мања, њихова кћи			Д. Симићева.
Горкин Козирев	чиновници, заједно у служби с	— — —	Л. Вујчићева.
Теодоров	Метелкином		Васиљевић.

Догађа се у губернијској вароши, у Русији.

Ирина Анисимовна Морковкина	Д. Васиљевићка.	
Лиза, њена кћи	— — — Ђушановићка.	
Марија Јегоровна Игрунина,		
чиновникова удовица	— Д. Николићка.	
Саша, њена кћи	— — — Д. Туцаковићева.	
Григорије Андрејевић Кудраш-кин,	млад чиновник	— — — Спасић.
Началник Метелкинов	— — — *	
Михаљски, новинар	— — — Шоповић.	
Јегоров	— — — Бакаловић.	
Госпођа	— — — М. Радошевићева.	
Арина, куварица код Метелкинових	— — — Т. Љукаћка.	
Први } послужитељ	— — — Навићевић.	
Други } послужитељ	— — — Маџић.	

У суботу 13. (25.) јуна први пут: „Лажни Димитрије“. Историјска трагедија у 5 чинова, по Шилеровом фрагменту допунио и израдио Х. Лаубе, превео др. Н. Ђорић.

Свирачки збор ц. и кр. 70. пешачке пуковније петроварадинске свираће ове комаде: 1. Фишер: „Пролетња идила.“ — 2. Бајер: Смеса из балета: „Die Puppenfee“. — 3. Вагнер: Концерат за флауту о мотиву: „Hoch vom Dachstein“.

могу се добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне, и од 3—5 после подне, а после у позоришној благајни.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.